

สรุปประเด็น Local Talk Series 2

หัวข้อ “ประชาชนได้เอะไรกับการเลือกตั้งเทศบาล?”

ถ่ายทอดสดทาง Facebook live เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2564

ภายหลังจากที่ได้มีการประกาศผลการเลือกตั้ง อบจ. อย่างไม่เป็นทางการไปแล้วนั้น หลายท่านคงปฏิเสธไม่ได้ว่าการเลือกตั้งท้องถิ่นครั้งนี้มีปรากฏการณ์เกิดขึ้นอย่างมากมาย ทั้งก่อนการเลือกตั้งและหลังการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นความคลุมเครือของวันเลือกตั้งก่อนที่ กกต. จะมีประกาศวันเลือกตั้งอย่างเป็นทางการ การกำหนดไม่ให้ลงคะแนนเสียงนอกเขต ผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ต้องสังกัดพรรคการเมือง การประกาศทำชิงตำแหน่งเก้าอี้ของกลุ่มการเมืองหน้าเก่า-หน้าใหม่ ทั้งยังรวมไปถึงความตื่นตัวของพรรคการเมือง กลุ่มการเมือง และประชาชนจำนวนมากที่ค่อนข้างมีความคาดหวังกับการเลือกตั้งท้องถิ่นในครั้งอย่างเห็นได้ชัด

หากแต่ภายหลังจากที่ผลการเลือกตั้ง อบจ. ได้ประกาศไปแล้ว หลายท่านก็คงมีคำถามไม่น้อยกับผลการเลือกตั้ง อบจ. ในครั้งนี้ และยังมีอีกสงสัยไปว่า เราจะสามารถถอดบทเรียนจากการเลือกตั้ง อบจ. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการเลือกตั้งเทศบาลที่กำลังจะมาถึงได้อย่างไรบ้าง และท้ายที่สุดถ้าเราต้องเข้าค้นหาเลือกตั้งเทศบาลกันอีกครั้ง เราในฐานะประชาชนทั่วไปจะได้เอะไรจากการเลือกตั้งท้องถิ่น? หรือการเลือกตั้งท้องถิ่นจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง?

สำหรับ Local Talk Series 2 episode 5 ในวันนี้จะชวนทุกท่านพูดคุยในหัวข้อ ประชาชนได้เอะไรกับการเลือกตั้งเทศบาล? ซึ่งได้รับเกียรติจาก ผศ.ดร.วสันต์ เหลืองประภัสร์ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ รศ.ตระกูล มีชัย อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นวิทยากรที่จะมาให้มุมมองความรู้ในวันนี้ โดยมีผู้ดำเนินรายการคือ รศ.ดร.อรทัย ก๊กผล รองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

1. ควันหลงการเลือกตั้ง อบจ. : มุมมองและความคิดเห็นต่อการเลือกตั้ง อบจ.

รศ.ตระกูล ได้ให้ความเห็นว่า การเลือกตั้งท้องถิ่นได้เผชิญกับแรงกดดันมาเป็นเวลานาน ทำให้ภายหลังจากที่ กกต. ประกาศปลดล็อคให้จัดการเลือกตั้งท้องถิ่นขึ้น โดยเริ่มจากการเลือกตั้ง อบจ. ก่อนเป็นอันดับแรกนั้น ส่งผลให้การเลือกตั้งท้องถิ่นกลับมาอยู่ในความสนใจของประชาชนและสื่อมวลชนจำนวนมาก เพราะมีทั้งกระแสข่าวศึกข้างชนข้างในหลายพื้นที่ การเปิดศึกชิงเก้าอี้ระหว่างผู้สมัครหน้าใหม่-หน้าเก่า รวมถึงการลงสมัครรับเลือกตั้งของนักการเมืองและข้าราชการในสนามเลือกตั้งท้องถิ่น หากแต่ประเด็นสำคัญกว่านั้นกลับพบว่า การเลือกตั้ง อบจ. ครั้งนี้ได้มีกติกากำกัตสิทธิ์ของการเมืองระดับ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการเมืองระดับชาติลงมาเกี่ยวข้องกับการเมืองท้องถิ่น ส่งผลให้การเลือกตั้ง อบจ. ครั้งนี้ขาดเสน่ห์ของการเมืองท้องถิ่นไปอย่างสิ้นเชิง อีกทั้งยังส่งผล

ให้ผู้สมัครที่ได้รับเลือกตั้งมาไม่สามารถสร้างแรงกระเพื่อมทางนโยบายของการเมืองท้องถิ่นในการเมืองระดับประเทศได้ กลับกลายเป็นว่า นายจ. อบจ. ที่ได้รับเลือกตั้งมานั้นสามารถดำเนินนโยบายได้ตามยุทธศาสตร์ชาติเท่านั้น ดังนั้น รศ.ตระกูล จึงมองว่าประเด็นดังกล่าวนี้เป็นเสน่ห์ของการเมืองท้องถิ่นที่ขาดหายไปจากการเลือกตั้ง อบจ. ในครั้งนี้

ขณะที่ ผศ.ดร.วสันต์ มองว่า การเลือกตั้ง อบจ. ในภาพรวมนั้นมีความน่าตื่นเต้นมาก เพราะประชาชนได้เห็นการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ เกิดขึ้นมากมาย การเลือกตั้ง อบจ. ถือเป็นเขตเลือกตั้งขนาดใหญ่และยังเป็นฐานการเสียงที่สำคัญของการเมืองระดับชาติ จึงทำให้การเลือกตั้ง อบจ. ในครั้งนี้มีพรรคการเมืองระดับชาติ กลุ่มการเมืองหลายกลุ่ม และผู้สมัครหน้าใหม่จำนวนมากเข้ามาเป็นผู้เล่นในสนามเลือกตั้งท้องถิ่น หากแต่ภายหลังเสร็จสิ้นการเลือกตั้ง อบจ. ไปแล้วกลับมีบรรยากาศที่เงียบเหงามาก ซึ่งสาเหตุสำคัญมาจากหลายประการ ได้แก่ 1) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้ผู้ใช้สิทธิลงคะแนนไม่มากเท่าที่ควร และเขตเลือกตั้งหลายแห่งก็อยู่ในพื้นที่ที่ประกาศเป็นพื้นที่สีแดง 2) ฐานผู้ลงคะแนนเสียงจากคนรุ่นใหม่ (First time voter) ไม่สามารถใช้สิทธิลงคะแนนนอกเขตได้ เพราะไม่ได้อยู่ในภูมิลำเนาของตนเอง และ 3) การประกาศวันเลือกตั้งที่รวดเร็วโดยที่ทุกฝ่ายไม่ได้ทันได้ตั้งตัว ทำให้การเตรียมการสำหรับการเลือกตั้งท้องถิ่นมีความไม่พร้อมหรือไม่ได้วางแผนล่วงหน้า ด้วยเหตุนี้ทำให้การเลือกตั้ง อบจ. ที่หลายท่านคาดการณ์กันว่า น่าจะมีความตื่นเต้นหรือสร้างความเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ กลับกลายเป็นความเงียบเหงาอย่างมาก

2. ควันหลงการเลือกตั้ง อบจ. : มุมมองต่อผลการเลือกตั้ง อบจ.

รศ.ตระกูล มองว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการอะไรได้มากนัก และมองว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังต้องเผชิญกับความท้าทายของการกระจายอำนาจอีกมาก ซึ่งเช่นเดียวกันกับ ผศ.ดร.วสันต์ ที่เห็นตรงกันว่า นับเป็นเวลากว่า 20 ปีแล้วที่การกระจายอำนาจไม่ได้รับการพัฒนามากนัก การประกาศให้มีการเลือกตั้ง อบจ. ถือเป็นเรื่องน่ายินดีที่มีการแข่งขันกันระหว่างพรรคการเมืองและกลุ่มการเมืองต่างๆ อีกทั้งยังถือเป็นโอกาสที่การเมืองท้องถิ่นจะได้เข้าไปขับเคลื่อนในรัฐสภา แต่สุดท้ายแล้วเมื่อประกาศผลการเลือกตั้งอย่างไม่เป็นทางการไป กลับมองไม่เห็นโอกาสของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเลย

3. มุมมองและความคิดเห็นต่อการเลือกตั้งเทศบาล

รศ.ตระกูล ได้ให้ความเห็นว่า ทุกวันนี้ข่าวเกี่ยวกับการเลือกตั้งเทศบาลค่อนข้างเงียบมาก ขณะที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งก็แทบจะไม่มีวี่แววในการประชาสัมพันธ์และสร้างความตระหนักในการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนมากนัก นอกจากนี้ รศ.ตระกูล ยังได้ตั้งข้อสังเกตว่า เหตุใดการเลือกตั้งท้องถิ่นในทุกระดับถึงไม่เกิดขึ้นพร้อมกันทั่วประเทศ เพราะหากการเลือกตั้งท้องถิ่นเกิดขึ้นพร้อมกัน จะช่วยส่งผลให้การขับเคลื่อนท้องถิ่นเกิดพลัง โดยรัฐควรกำหนดให้วันท้องถิ่นไทย

เป็นวันเลือกตั้งท้องถิ่นพร้อมกันทั่วประเทศ ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวและอยากออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งท้องถิ่นมากขึ้น

ขณะที่มุมมองที่มีต่อการทำหน้าที่ของรัฐบาลนั้น ยิ่งสะท้อนให้เห็นว่ารัฐไม่ได้ให้ความสำคัญกับท้องถิ่น ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะการเมืองในระดับชาติยังคงมีความกังวลกับกระแสของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมือง บางส่วนอยู่ที่อาจจะกวาดคะแนนเสียงทั้งหมดจนสร้างการเปลี่ยนแปลงอีกครั้ง อย่างไรก็ตามรัฐบาลเองก็ไม่สามารถทนต่อแรงกดดันที่มีต่อการเลือกตั้งท้องถิ่นได้ จึงจำเป็นต้องเริ่มขยับให้มีการเลือกตั้งท้องถิ่นเกิดขึ้น

ผศ.ดร.วสันต์ มีความเห็นเช่นเดียวกับ รศ.ตระกูล เห็นว่าการเลือกตั้งเทศบาลในครั้งนี้น่าจะค่อนข้างเงิบเหงา และน่าจะเป็นสถานการณ์เดียวกันกับการเลือกตั้ง อบจ. ครั้งที่ผ่านมา ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งอาจมาจากการประกาศวันเลือกตั้งของรัฐที่ไม่ได้วางแผนหรือแจ้งไว้ล่วงหน้า ทำให้ผู้สมัครและประชาชนจึงไม่ได้เตรียมตัวสำหรับการเลือกตั้งเทศบาลไว้ล่วงหน้า โดยปกติแล้วการเลือกตั้งเทศบาลในทุกครั้งที่ผ่านมาจะเป็นสนามที่น่าสนใจมาก เพราะมีการแข่งขันกันทางการเมืองที่ค่อนข้างดุเดือด ผู้สมัครส่วนใหญ่ก็คือคนของพื้นที่นั้นๆ และมีความคุ้นเคยกับพื้นที่ค่อนข้างมาก

นอกจากนี้ยังมีประเด็นข้อสังเกตที่น่าสนใจประการหนึ่ง นั่นก็คือ การเลือกตั้งเทศบาลครั้งนี้ไม่ค่อยเห็นการนำเสนอนโยบายของผู้สมัครมากนัก แต่จะพบเห็นเพียงการนำเสนอข้อมูลหมายเลขผู้สมัครให้ประชาชนรับรู้อาการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้นโยบายของผู้สมัคร และขาดการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนรู้จักการเมืองท้องถิ่น และประเด็นข้อสังเกตอีกประการหนึ่งอาจมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้ทำให้การลงพื้นที่หาเสียงของผู้สมัครเป็นไปด้วยความยากลำบาก ซึ่งผู้สมัครอาจจะใช้โซเชียลมีเดียในการนำเสนอข้อมูลแก่ประชาชน เช่น การใช้ Facebook การอัดคลิปสั้นๆ หรือช่องทางสื่อสารอื่นๆ ที่สามารถเข้าถึงประชาชนในพื้นที่ได้มากขึ้น

4. มุมมองและความคิดเห็นต่อกลไกการเลือกตั้งท้องถิ่น

วิทยากรทั้งสองท่านมีความเห็นตรงกันว่า ปัญหาของการเลือกตั้งท้องถิ่นอยู่ที่ประชาชนไม่สามารถใช้สิทธิ์เลือกตั้งนอกเขตได้ เพราะระบบทะเบียนราษฎรของรัฐตามไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางประชากรและการเคลื่อนย้ายประชากรในปัจจุบัน ทำให้งานระบบทะเบียนราษฎรยังคงยึดข้อมูลทางประชากรตามจำนวนหลังคาเรือนและการเก็บข้อมูลของอำเภอ สิ่งเหล่านี้จึงส่งผลกระทบต่อการใช้สิทธิ์เลือกตั้งของประชาชนและการคลังท้องถิ่นที่ยังคงใช้ข้อมูลจำนวนหัวประชากรตามระบบทะเบียนราษฎร

นอกจากนี้การทำงานของรัฐบาลนั้นยังเข้าไม่ถึงพื้นที่และปัญหาของประชาชน รัฐควรต้องปรับวิธีการทำงานใหม่ ปรับเปลี่ยนทัศนคติว่า ท้องถิ่นก็คือโลกที่จะต้องทำงานร่วมกับรัฐบาล ไม่ควรคิดแยกส่วน หรือคิด

เพียงว่าท้องถิ่นเป็นกลไกที่มีปัญหา หากแต่รัฐควรคิดว่า ท้องถิ่นคือผู้ร่วมทำงานเพื่อพัฒนาประเทศไปพร้อมๆ กันกับรัฐบาล ดังเช่น กรณีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 การที่รัฐจะนำพาประเทศชาติให้รอดพ้นจากวิกฤติได้นั้น รัฐบาลไม่สามารถดำเนินการเพียงคนเดียวได้ รัฐจะต้องอาศัยกลไกระดับพื้นที่ นั่นก็คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ โดยอาจเชิญชวนผู้นำท้องถิ่นทั่วประเทศมาหารือร่วมกันว่าจะสามารถแก้ปัญหาวิกฤติในครั้งนี้ได้อย่างไร เป็นต้น

ท้ายที่สุดแล้ว สิ่งที่ประชาชนอยากเห็นการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดก็คือ การทำงานร่วมกันระหว่างรัฐบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาประเทศและแก้ไขวิกฤติในครั้งนี้ไปด้วย การเลือกตั้งท้องถิ่นครั้งนี้เปรียบเสมือนการเลือกผู้นำหรือผู้บริหารที่จะมาดูแลบ้านของเรา ถ้าประชาชนอยากเห็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นหรืออยากเห็นผู้นำคนเก่าทำสิ่งดีๆ และมีโอกาสพัฒนาบ้านของเราต่อไป ก็ควรออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งให้มากที่สุด และถ้าประชาชนรู้สึกน้อยใจในการทำงานของรัฐบาลที่ไม่สามารถช่วยเหลือบรรเทาทุกข์สุขได้ ก็ควรหันมาหาท้องถิ่น โดยร่วมกันออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งท้องถิ่นในครั้งนี้ด้วยกัน
